

TUTKIMUSRAPORTTI

FORSSA

Linjapelto

Kivikautisen asuinpaikan tarkkuusinventointi ja koekuopitus
20.–21.10.2014

AKDG3899:1

KULTTUURIYMPÄRISTÖN HOITO | ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT
ESA MIKKOLA

Tiivistelmä

Museoviraston Arkeologiset kenttäpalvelut tutki Forssan Linjapellon kivikautiseksi asuinpaikaksi luokitellun kohteen ympäristöä tarkkuusinventoinnilla ja koekuopituksella 20.-21.10.2014. Tutkimukset tehtiin Forssan kaupungin tilauksesta ja ne liittyvät Linikkalan alueen asemakaavoitukseen. Linjapelto sijaitsee Forssasta Tammelaan vievän tien 2821 (Tammelantie) varrella valtakunnallisesti arvokkaassa peltomaisemassa. Linjapelto on kallioinen peltosaareke aivan Tammelantien eteläreunalla. Saarekkeelta on matkaa Loimijokeen noin 550 metriä. Alueelta on vuoden 2009 inventoinnissa löydetty yksi kvartsi-iskos ja pala kivikautiseksi määritettyä keramiikkaa sekä savitiivistettä. Kallioisen saarekkeella ja sen pohjoispuolella muokkauserroksen alla on hiekkaa, muutoin alueen maaperä on savea. Nyt toteutetuissa tutkimuksissa Linjapellon alueelta ei havaittu mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa. Mikäli paikalla on ollut kivikautinen asuinpaikka, on se mahdollisesti jo kokonaan tuhoutunut.

Sisällysluettelo

Arkisto ja rekisteritiedot	4
1. Johdanto	5
2. Tutkimusalueen kuvaus	6
3. Tutkimusalueen sijainti.....	6
4. Tutkimusten tavoitteet, käytännön toteutus ja koekuoppaluettelo.....	8
5. Tutkimusten tulokset.....	8
6. Tutkimusten kuva-aineisto	9
7. Kuvaluettelo.....	11

Arkisto ja rekisteritiedot

Kunta:	Forssa
Kohde:	Linjapelto
Muinaisjäännösrek.nro:	1000018659
Tyyppi:	Asuinpaikat
Ajoitus:	Kivikautinen
Tutkimusalueen keskikoordinaatit (ETRS-TMFIN35):	
	p: 6746573, i: 317923, z: 102,5-104 m mpy
TM35-lehtijako:	L4221D
Yleislehtijako:	2113 07 Tammela
Tila:	61-408-1-83 LINJAPELTO, om. Forssan kaupunki
Kaivausjohtaja:	FM Esa Mikkola
Kaivajat:	fil.yo. Olli Eranti ja Petri Suomala
Tutkimuslaitos:	Museovirasto/Arkeologiset kenttäpalvelut
Kenttätöaika:	20.-21.10.2014
Tutkittu alue:	peltosaarekettä ympäröivä alue noin 20 metrin leveydeltä
Tutkimusten tilaaja:	Forssan kaupunki
Tutkimusluvan numero:	MV/111/05.04.01.02/2014
Löydöt:	ei löytöjä
Tutkimusten digitaalinen kuva-aineisto: AKDG3899:1-7	
Aiemmat tutkimukset:	Jasse Tiilikkala ja Juha-Matti Kuusela 2009, Tammelan rautakauden periodi-inventointi
Aiemmat löydöt:	KM38162:1-3
Alkuperäisen tutkimuskertomuksen säilytyspaikka: Museoviraston arkeologinen keskusarkisto, Helsinki	
Tutkimuskertomuksen kopiot: työn tilaaja ja Museoviraston Hämeenlinnan aluetoimipiste	

1. Johdanto

Arkeologiset kenttäpalvelut toteutti Forssan Linjapellon kivikautiseksi asuinpaikaksi luokitellun kohteen tarkkuusinventoinnin ja koekuopituksen 20.-21.10.2014. Tutkimukset liittyivät Linikkalan alueen asemakaavoitukseen. Linikkalan osayleiskaavassa on esitetty, että Linjapellon alue tutkitaan tarkemmin asemakaavoituksen yhteydessä. Kohde on tarkoitus säilyttää rakentamattomana myös tulevassa asemakaavoituksessa, jonka vuoksi alueen todellinen laajuus tuli selvittää. Linjapellon asuinpaikka on löytynyt vuonna 2009 inventoinnin yhteydessä, jolloin löytöjä on saatu pellon keskellä olevalta kallioiselta saarekkeelta (keramiikkaa, kvartsia, savitiivistettä), mutta peltoja ei tuolloin voitu tutkia kasvillisuuden takia.

Forssan kaupungin tarjouspyynnössä 1.9.2014 arkeologisen selvityksen tekeminen on rajattu koskemaan saarekkeen ulkopuolella olevaa peltoaluetta, jotta rajaus voidaan luotettavasti esittää asemakaavassa. Peltoalueet ovat pääosin savea. Ainoastaan peltosaarekkeen ja tien 2821 välisellä alueella muokauskerroksen alla oli hiekkaa. Peltosaarekkeen eteläpuolella maa oli erittäin märkää, joten alue näyttäisi soveltuvan melko huonosti esihistorialliseksi asuinpaikaksi. Se ei myöskään sijaitse millään havaittavalla rantamuodostumalla Loimijoen laaksossa. Merenranta-asuinpaikaksikin se on poikkeuksellinen, sillä kohde sijaitsee 103-104 metrin korkeudella merenpinnan nykyisestä tasosta.

Tutkimukset toteutettiin käymällä peltoalue tarkasti läpi ja kaivamalla kymmenen koekuoppaa Linjapellon saarekkeen ympäristöön. FM Esa Mikkola johti tutkimuksia, jotka saatiin valmiiksi kahdessa päivässä. Apuna hänellä oli kaksi kaivajaa, fil.yo Olli Eranti ja Petri Suomala. Sää tutkimusajankohtana oli kylmä, märkä ja synkän harmaa. Tiistaina 21.10.2014 Forssassa satoi lunta, joka kuitenkin sulii melko pian. Tutkimuksissa Linjapellon ympäristöstä ei löydetty kiinteisiin muinaisjäännöksiin liittyviä kerroksia tai rakenteita. Esihistoriaan ajoittavia löytöjä ei saatu talteen peltopoiminnassa eikä koekuopituksessa. Pellossa oli joitakin osin kuluneita punasavikeramiikan kappaleita, joita ei otettu talteen. Koekuopat peitettiin tutkimusten päätteeksi.

Koska Linjapellon ympäristöstä ei saatu mitään havaintoja kiinteästä muinaisjäännöksestä, avattiin myös itse saarekkeelle kolme koekuoppaa sen luonteen selvittämiseksi sekä ajoituksen tarkentamiseksi. Yhdestäkään kumpareelle avatuista koekuopasta ei havaittu mitään esihistorialliseen asuinpaikkaan viittaavaa.

Uistesuolla 27.11.2014

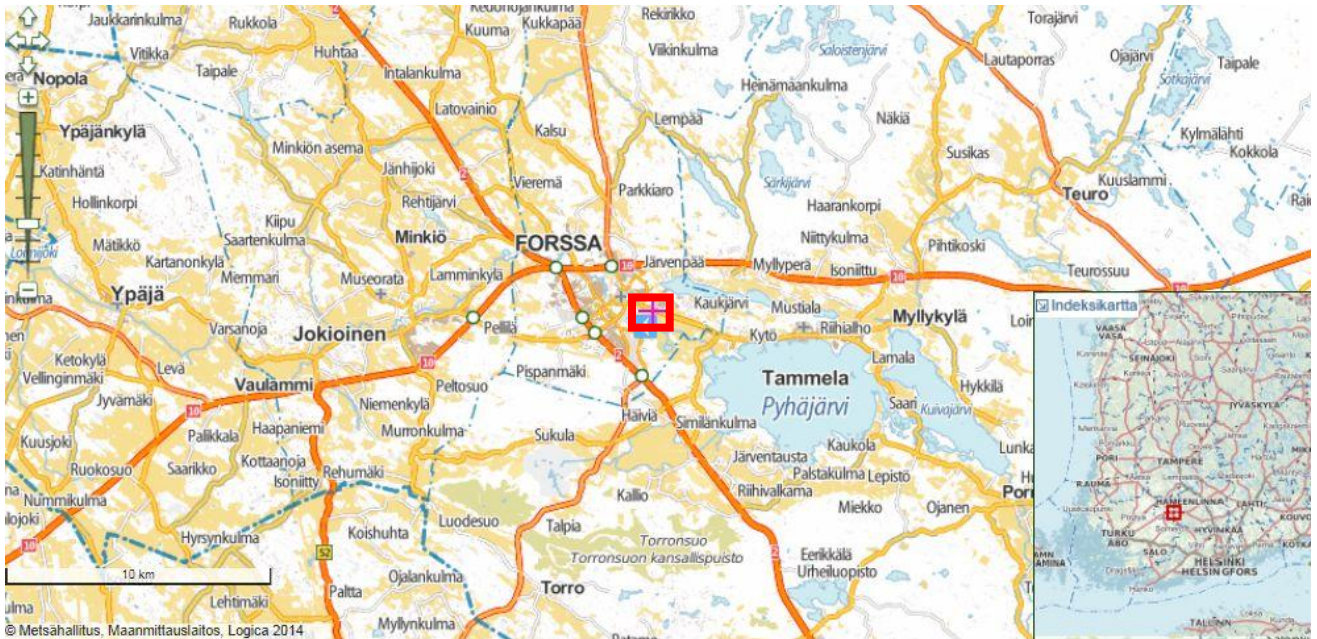

Esa Mikkola

2. Tutkimusalueen kuvaus

Tutkimuskohde sijaitsee Forssan kaupungin itäpuolella Tammelantien (nro 2821) eteläreunalla. Tammelantie pohjoispuolella on maatiloja sekä taajama-aluetta. Tien eteläpuolella on laaja peltoalue, joka on valtakunnallisesti merkittävää maisema-aluetta. Peltoaukean keskellä virtaa Loimijoki. Tammelantien varressa sijaitseva Linjapelto muodostuu kallioisesta, noin 30 x 25 metrin kokoisesta peltsaarekkeesta, jolla kasvaa joitakin puita. Saarekkeella on myös jonkin verran modernia rakennusjätettä, joka saattaa olla peräisin paikalla sijainneesta ladosta. Kumpareella on myös jonkin verran kiviä. Itse peltsaarekkeella ja sen pohjoispuolella esiintyy myös hiekkaa, noin 35-40 cm paksun savisen muokkauskerroksen alla. Ympäröivän peltoalueen maaperä on savea. Nyt toteutettujen tutkimusten tutkimusalue oli Linjapelton peltsaarekettä ympäröivä peltoalue noin 20 metrin laajuudelta peltsaarekkeen reunasta mitattuna. Pelto oli äestetty, joten olosuhteet alueen havainnointiin olivat hyvät. Osaan koekuopista nousi vesi jo kaivettaessa.

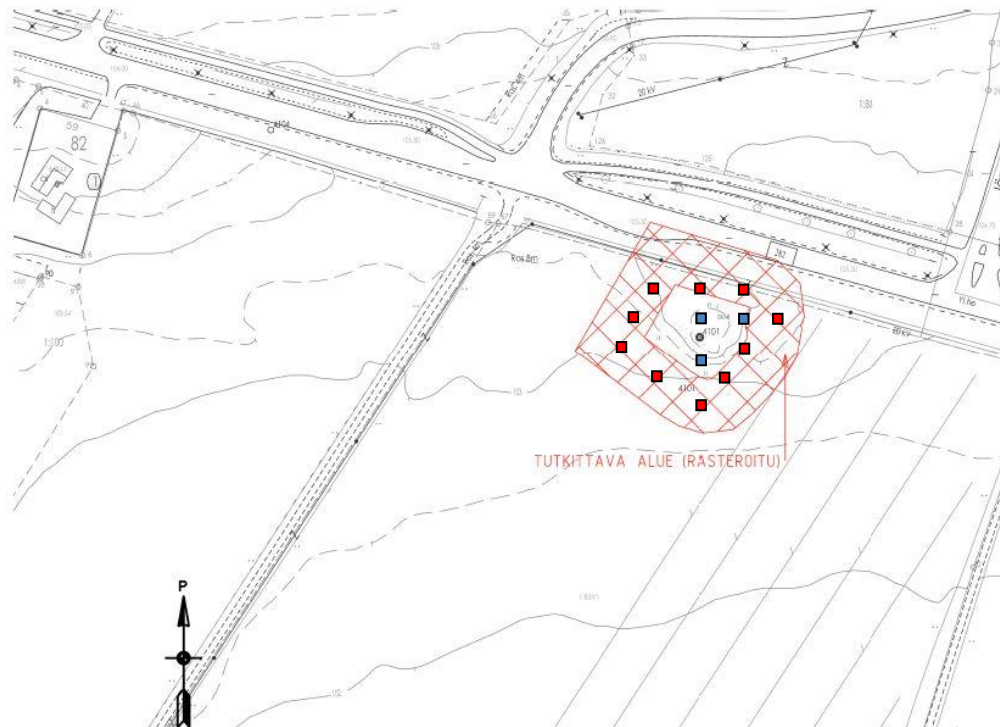
3. Tutkimusalueen sijainti

Tutkimusalue sijoittuu punaisen suorakaiteen rajaamalle alueelle. Karttalähde www.retkikartta.fi. Ei mittakaavassa.

Tutkimusalue sijoittuu punaisen ympyrän rajaamalle alueelle. Karttalähde www.retkikartta.fi. Ei mittakaavassa.

Tutkimusalueen rajaus Forssan kaupungin tarjouspyynnön mukaan. Koekuopat merkitty punaisella. Numerointi alkaa ylärivistä keskeltä (kk 1) ja jatkuu myötäpäivään päättyen yläriivin vasempaan reunaan (kk 10). Sijainti on skemaattinen eikä kartta tai koekuopat ole mittakaavassa. Linjapellon kumpareen koekuopat on merkitty sinisellä. Kiintopisteen pohjoispuolella kk 11, siitä itään kk 12 ja etelään kk 13.

4. Tutkimusten tavoitteet, käytännön toteutus ja koekuoppaluettelo

Tarkkuusinventoinnin ja koekuopituksen keskeisenä tavoitteena on määrittää Linjapellon kivikautisen asuinpaikan tarkat rajat, jotta ne voidaan ottaa huomioon asemakaavoituksessa. Kivikautisen asuinpaikan rajojen määrittely menetelmänä oli peltoalueen pintapoiminta. Linjapellon peltosaarekettä ympäröivälle peltoalueelle tehtiin kymmenen 1 x 1 m laajuista koekuoppaa. Niillä selvitettiin, onko viljelykerroksen alaisessa maassa jälkiä esihistoriallisesta kulttuurikerroksesta ja/tai rakenteista. Samalla tarkkailtiin irtaimien artefaktien esiintymistä viljelykerroksessa. Koekuopat kaivettiin puhtaaseen pohjamaahan saakka, sillä muinaisjäänökseen viittaavia kulttuurikerroksia tai rakenteita ei havaittu. Asuinpaikkaan liittyvien arkeologisten kerrostumien tai rakenteiden laajuutta ja paksuutta oli tarkoitus selvittää myös tarkentavin koepistoin ja -kairauksin, mutta tähän ei ollut tarvetta. Koekuoppien sijainnit oli tarkoitus mitata tarkkuus-GPS -laitteella, joka kuitenkin meni epäkuntoon heti tutkimusten alussa. Koekuoppien sijainti jouduttiin näin ollen määrittämään nk. perinteisin menetelmin ja laatimaan verkostona. Koekuoppien sijainti on merkitty yllä olevaan tutkimusalueen rajausta kuvaavaan karttaan. Alla olevassa luettelossa on kuvattu koekuoppien sijaintikoordinaatit, pinta 10 cm tarkkuudella sekä maksimisyvyys. Lisäksi luettelossa on tieto muokkauskerroksen alaisesta maannoksesta.

Numero	p-koord.	i-koord.	pinta mmpy	syvyys cm	pohjalla
Koekuoppa 1	6746590	317930	104,1	45	hiekkä
Koekuoppa 2	6746590	317940	104,2	38	hiekkä
Koekuoppa 3	6746580	317950	103,9	37	savi
Koekuoppa 4	6746570	317940	103,5	41	savi
Koekuoppa 5	6746560	317935	103,1	43	savi
Koekuoppa 6	6746550	317930	102,8	39	savi
Koekuoppa 7	6746560	317920	102,9	40	savi
Koekuoppa 8	6746570	317910	103,1	41	savi
Koekuoppa 9	6746580	317915	103,2	38	savi
Koekuoppa 10	6746590	317920	104	35	savi
Koekuoppa 11	6746580	317930	104,6	45	hiekkä
Koekuoppa 12	6746580	317940	104,1	27	kallio
Koekuoppa 13	6746565	317930	103,8	35	savi

5. Tutkimusten tulokset

Tutkimuksissa todettiin, ettei Linjapeltoa ympäröivällä peltoalueella ole kiinteää muinaisjäänöstä. Muinaisjäänöksestä ei saatu havaintoja myöskään itse peltosaarekkeelta, johon avattiin kolme koekuoppaa. Peltoalueen koekuopissa oli noin 30 cm paksu savinen muokkauskerros, jonka alla oli puhdas vaaleanharmaa tai harmaa savi, paitsi Linjapellon peltosaarekkeen pohjoispuolisissa kuopissa (1 ja 2), joissa puhdas pohjamaa oli kellertävää hiekkää. Yhdessä koekuopassa (kk 9) havaittiin noin 20 cm halkaisijaltaan oleva kivi, jossa ei ollut palamisen merkkejä. Yhdestäkään koekuopasta ei saatu talteen kivikauteen ajoittuvia löytöjä. Näin ollen kaavoituksessa huomioitavaa muinaisjäänöksen suoja-aluetta ei ole tarpeen laajentaa peltokumpareen ulkopuolelle.

6. Tutkimusten kuva-aineisto

Seuraavassa esitellään tutkimusten aikana otettu ja WebMuskettiin tallennettu digitaalinen kuva-aineisto soveltuvien osien. Kuva-aineisto on talletettu numeroilla AKDG3899:1-7.

AKDG3899:2 Linjapellon oletettu kivikautinen asuinpaikkakumpare lounaasta kuvattuna. Kuva Esa Mikkola, Arkeologiset kenttäpalvelut 20.10.2014

AKDG3899:3. Yleiskuva tutkimusalueen länsiosasta. Tammelantien pohjoispuolella Vanhan-Similän tilan rakennuksia. Eteläkaakosta. Kuva Esa Mikkola, Arkeologiset kenttäpalvelut 20.10.2014

AKDG3899:4. Näkymä. Yleiskuva tutkimusalueen länsiosasta Tammelantielle. Etelästä.
Kuva Esa Mikkola, Arkeologiset kenttäpalvelut 20.10.2014

AKDG3899:5. Yleiskuva tutkimusalueen itäosasta. Idästä.
Kuva Esa Mikkola, Arkeologiset kenttäpalvelut 22.10.2014

AKDG3899:6 Näkymä tutkimusalueen itäosasta kohti koillista. Lounaasta.
Kuva Esa Mikkola, Arkeologiset kenttäpalvelut 22.10.2014

AKDG3899:7. Näkymä Linjapellon peltosaarekkeelta kohti Loimijokea. Pohjoisesta.
Kuva Esa Mikkola, Arkeologiset kenttäpalvelut 20.10.2014

7. Kuvaluettelo

Kuvan numero	Aihe	Valmistusaika
AKDG3899:1	Linjapellon oletettu kivikautinen asuinpaikkakumpare lännestä kuvattuna.	21.10.2014
AKDG3899:2	Linjapellon oletettu kivikautinen asuinpaikkakumpare lounaasta kuvattuna.	21.10.2014
AKDG3899:3	Yleiskuva tutkimusalueen länsiosasta. Tammelantien pohjoispuolella Vanhan-Similän tilan rakennuksia. Eteläkaakosta.	20.10.2014
AKDG3899:4	Yleiskuva tutkimusalueen länsiosasta Tammelantielle. Etelästä.	20.10.2014
AKDG3899:5	Yleiskuva tutkimusalueen itäosasta. Idästä.	20.10.2014
AKDG3899:6	Näkymä tutkimusalueen itäosasta kohti koillista. Lounaasta.	20.10.2014
AKDG3899:7	Näkymä Linjapellon peltosaarekkeelta kohti Loimijokea. Pohjoisesta.	20.10.2014